به هضه دنیا رفته است؛ پرساس منبیا اساعه گرایان و نظر پهپردازانسی چــون البوت اشمیت،موضوع تنباکووجنش هایاجتماعی حاصل از اشناعه آن را می توان از نظر سیاسی بررسی کرد،امااز نظر سلامتی، قلیان همان طور کمه مه متخصصان سلامت و پزشکان آذعان

ے دارند، بسیار مضر است و می تواند دروازہ ورود به آسیبھای اجتماعی باشد

موضوعی که ما میخواهیسم در این پرونده

بررسی کنیم همین بحث گرایش بسیار زیاد

به قلیان در جامعه امروز است پدسیون در جمعه امروز است... بله متاسفانه قلیان به یک آسیب اجتماعی در جامعه امروز ما تبدیل شده است. مضرات دخانیات را متخصصان سلامت بهتر می توانند

ريح كُنند اما از نظّر جامعهشَّن

دختروپسریکنارهمبنشینندوقلیانبکشند،

مى تواند براى ورود به انواع آسيب هاى آجتماعى از ارتباط نامشروع تا فساد، فحشا و روى آوردن

به موادمخـدر دیگر موثــر باشــد و بدآموزی فرهنگی برای دختران و پسران ما به وجود آورد

و بهطور کلی یکی از مهم ترین عوامل بروز انواع

ببهای اجتماعی محسوب می شود. همیسن بد آمسوزی فرهنگسی و اجتماعسی

که اشاره کر دید، در گرایش به قلیان

قهوه خانه ها می نشینند و وقت خبود را بیه وده میگذرانند و گیپ و گفتهای بی حاصل باهم دارند. چه اتفاقی در جامعه ما

یکی از دلایل مهم ایسن گرایش بیش از ·

این اســُت که اوقات فراغت جُوانان، نوجوانان و خانوادههای ما غنی نشده است. پرشدن اوقات

فراغت مهم نیست؛ چون مسئولان می گویند

برای پر کـردن اوقات فراغت جوانان ورزشـگاه ساخته ایم یا شــبکه های تلویزیونی را افزایش

دادهایسم. درحالی که این کارهسا اوقات فراغت

که از نظر جامعه شناسی اوقات فراغت مطرح

ر . است. بعد از انقلاب صنعتی به دلیل بکار گیری تکنولوژی، اوقات فراغت مردم افزایش پیدا کرد.

این بحث در جامعهشناســی بسیار مهم است. کشورهای توســعه یافته از آمریکا و اروپا گرفته

تا اُلِيْ وَ كُرِهِ أَنْ سِالِ هَا قَبْلَ بِهُ فَكُرُ افْتَادِنْدُ كُهِ

چگونه اُوقات فراغت را پر و غنی کنند مسئولان ـت به کار شـدند تا این اوقات را برای همه

مردم به شکلی مفید پر کنند تا ضربهای به اجتماع وارد نشود. پس ورزشگاه ساختند،

نما و گردشــگاهها و

تفرجگاهها توسعه پيدا كرد

و مکانهایی برای شادی و

ر سی ..ی برت سسرگرمی جوانان بهوجود آمد تا به اصطلاح جوانان به

سیگار و دخانیات پناه نبرد.

شـعاری که در کشورهای

نوسعه بافته معروف شداب

بُود که اگر ی*ــکُ* دلار برای

.ر غنی کردن اوقــات فراغت

جامعه به کار بُبندیم هزَاران دلار استفاده می کنیم. پس

کردند امکان شادی و نشاط

جامعــه را فراهــم كنند تا

بهدنبال کُارهای زمینهساز

ی بطالتبگذرانند.وقتیازخودشان هممی پرسیم همین جواب را میدهند که اگر نیایند و قلیان

ما نروند. حالا بياييم

به عناوین مختلف س

بحث در جامعه *ش*ناس

دیــده میشــود؛ جوانانی که س

در حال وقوع است؟

بازگشت به سنت «قلیان کشیدن» را در جامعه مروز،چگونەتبىيىنمىكنىد؟

یار مضر هستند و باید دید که چراافراد چنین رفتارهای مخاطره آمیزی راانجام می دهند اما اگر بخواهیم از منظر «تفهمی» به بدیده قلبان نگاه رب وسیم رسطر سهدی به پاید سین نیم، یعنی کنش کنشگران را فارغ از درستی <u>.</u> نادرستى آن كنش، درك كنيم، بأيد به اين نكته توجه داشته باشیم که از دوره صفویه، قلیان در ایران رواج داشته است. رواج فراوان هم داشته است، بنابراین نوعى سابقه ذهني گرايش به كشيدن قليان مي تواند در ایران موجود باشد. به این معنسی، عمل خیلی ندی بهشمار نمی آمده است. بســیاری از افراد ، یاشتر بودند، قلیان *می ک* . زمانی که سوار اس وقتى به مجلسي واردمي شدند، به آنها، قليان تعارف ر میشدهاست.به همین دلیل است که می گویم قلیان کشیدن معمولا عمل ناپســندی به شمار نمی آمده است. نکته دیگر این است که قلیان کشیدن، یک پدیدهشخصی نیست.افراددر کنارهم جمع می شوند . و در قهوهخانهها، رستورانهای سنتی، در خانه و در سفر، در کنار یکدیگر قلیان میکشند، بنابراین این پدیده به نوعی یک سر گرمی، نوعی پر کردن اوقات فراغتاست که بانوعی لذت همراه است. یعنی تخدیر و نوعی نشتگی خفیفی که حاصل از توتون و تنباکو، لُذْتَبِحْش است، لذااین پدیده یک پدیده وقت پرکن، لذتبخش و سابقهدار در جامعه ایرانی است، بنابراین نابراين میشود قلیان کشیدن مردان رامشخصا باز گشت به یک سنت ریشــهدار قوی در جامعه ایران دید. یعنی . میزان اعتیاد به قلیان در جامعه کنونی ایران از دوره میران سیاب میان کرد. قاجار و رضاخان، بسیار کمتر است. در آن دورهها، تقریبا اکثر افراد جامعه ایران، قلیان می کشیدند، لذا أن ٌسابقه ذُهنُى براى ما وجود دارد. ضمن این که این فراقت، لذتبخش هم هست، البته باید به این نکته نیز توجه کرد که قلیان کشیدن مردهابا زنها متفاوت است؛به این معنی که به نحو دیگری تفسیر می شود. تااین جاسخن من در مورد مردها بود. قلیان کشیدن مردها مشخصاباز گشت به سنت است.

ر معانست عدور سب بست است. قهوه خانه هایـــی کــه در ۲۰ یا ۳۰ســـال اخیر راه افتادهاند، کاملا باز گشت به یک سنت است که در آن نت،افراد یک مکان را که اغلب در زیرزمین واقع بوده، كرايه مى كردنــدو البته محيطي كاملا مردانه بُوده، افـراد جمعُ مىشـدند و در آن مـكان، قلّيان ىكشيدنداين پديده اصلى است.

حی هی به این که این که این در سابقه در سابقه سنتی ما وجود داشته است، اما امروز سیگار و قلیان ن نن زَنها، برعکس مردها، نوعی از دس است. به عبارت ساده تر، سیگار و قلیان کشیدن که کمتر از سیگار کشیدنُشان اســُت، به نوعی مخالفت و نشاُن دادن خود در مقابل سنتهایی است که زن ُها را در پر ده می خواهدو می خواهد آنها را محدود کند.

منظور تان این است که قلبان کشیدن برای مردها بازگشتبهسنتاستوبرای زنها،نفی سنت؟ بله.ببینید،اصولااعتیاددلیل دارد؛دلایل متعددی هـــم دارد قلیان نوعـــی مخدر اســـت. تخدیر یعنی پناه بردن به چیزی دیگر. زمانی که شـــما در زندگی عادی بامشکلی روبه رو هستید، قلیان می کُشید تا زمانی را از آن خود کنید اما من نمی خواهم وار داین فَضَا بِشُومُ اما نَكتُه ابن است كه قلبان كُشيدُنُ براي مردها، نوعی عمل سنتی و بازگشت به سنت است و برای زنها، چون فضای جامعه ایرانی، قلیان کشیدن ی پرری انمی پسندد، نوعی مقابله با سنت و نگاه سنتی ـمار می رود. همچنان که اگر به خاطر داشــته ، باشید، آقای محمدعلی نجفی سر پرست سابق وزارت علوم، پارسال در تلویزیون چنین سخنانی را به زبان سوم، پررسان عر سوپرپون پسین ستختی را بدربان آوردو واکنش های شدید و البته نهچندان درستی به حرف ایشان مطرح شد. حرف ایشان این بود که خب عدمای دوست دارند قلیان بکشند و بعضی از این افراد هم زنان هُستند. یک جامعه شناسٌ هندی می گویا ارزشهای روی کاغد، این نوع محدودیتها رابرای ررسسی روی ناعت. این نوع محلودیت ها را برای زنان بهشتر وضع می کند بنابر این سیکار کشیدن و قلیان کشیدن زن ها، نوعی فردگرایی و مقابله باید سنت محدود کننده است. به این معنا که زن می گوید من خودم حــق دارم هر تصمیمی کــه می خواهم. بگیرم

16

اوج مصرف موادمخــدر و دخانــی مانند قلیان

به ایران برنمی گــردد و باعث شــده دخانیات در خیلی از کشــورهای دنیا و بهخصوص خاورمیانه

سی از سسورسای دنیا و به حصوص حاورمیانه و کشورهای عربی و ترکیه رشد پیدا کند. تولید و فروش تنباکوها و ساخت ادوات و اداب آن مانند قلیارهای گرانقیمت در بعضی از کشسورها اتجام می شود و به ایران هم وارد شده است. بحث دوم مسأله تقریح و اوقات فراغت در جامعه ما و بین نسل

جوان است که تنوع چندانی ندارد. خیلی وقتها سيبينيم كه جوانها ونوجوانها به واسطه أينكه

تفريحي ندارند به قليان روى مى آورند قليان ممكن

است بهعنوان یک تفریح گروهی در مهمانیهای جوانها یــا حتی مهمانیهــای خانوادگی حاضر

باشد. همچنین محلهایی وجود دارد که قلیان را بهعنوان وسیله تفریح ووقت گذرانی ارایه می کنند؛

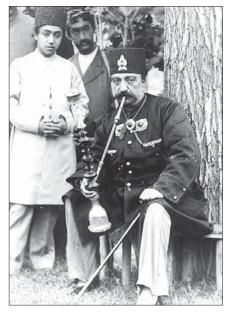
مانندقهوه خانههاا باتوجه بهاين كهبخش عظيمي

از جامعه مارا جوان ها تشکیل می دهندو با تأکید بر این که تنوع تفریحات ما کم است یا اگر هم داریم با

ین حسط الاست، زمینه برای رواج قلیان بیشتر هزینه های بالاست، زمینه برای رواج قلیان بیشتر می شود. برای مثال اگر نوجوانی بخواهد به تماشای تئاتری برود یا در باشگاه خصوصی ورزش کند باید

ينُ نوجوانى و جوانًى است و ابعاد مختلف در مسین تر برنی و برنی مستور بست. دارد. یک سوی ماجرا بحث تجارت است که فقط

جيدصفارينيا

جوادى يگانه، جامعه شناس از بازگشت به سنت «قليان کشي» مي گويد:

بازسازي يکسنه

طرح نو|مجتبى پارسا|فضايى مردانه، پر از دود: آنچنان كهديدن افرادرا گاهى سخت مى كند. مردهاى ميانسال . به جهار زاتو نشستماند یا گاهی یکی از پاهایشــان را خچ کردهاند و دستشــان را به آن تکیه دادهاند. در بان هم نی قلیان نالههای قلیان که از گوشه و کنار قهوه خانه به گوش می رسد.شاگر دقهوه خانه از این طرف شده است. حرف هاو حدیث هایش رُیاد است. از ضرر و زیانی که به بدن می رساند تا اعتیاد آن از ممنوعیت قلیان کشیدن دختران و زنان یاموافقت با آن... اما در این میان، نکته ای که مورد غفلت واقع شده. این است که چطور می توان گرد فراموشی پر «سـنت» و «تکهای از تاریخ» این جامعه باشید و آن را نادیده گرفت؟ گفت و گوی ما با محمدر ضاجوادی یگانه، جامعهشناس واستادداتشگاه را درادامهمی خوانید.

سيلكرد گان زن در جامعه مابسيار زياد شده اس شــما می گویید قلیان کشــیدن برای مــردان، کهاین، یکی از تعریف های عملیاتی مدرن شدن یک جامعه است. اما مسأله این است که چرا بازگشت «بازگشت به سنت» است چرا دوره فترت در این ميان وجود داشته و حالاً دوباره بەقليان, ابەعنوان يكسنت داشتىم؟ بىينىد، جامعه به سنت بازمی گردد؟ فترت نیست از زمان رضاخان به بعد، دوره اخذ مدرنیسم باوجوداين كه همه پزشكان مي گويند قليان کشیدن، بسیار مضر اســت، آیا مردم باور در ایسران شسروع می شسود. مدرنیزاسسیون تاالان ادامه دارد. به این معنسی که ما از بسسیاری می کنند؟ معمولااگر از فردی که م می کشد، بپرسید چراسیگار می کشید و دکترهامی گویندسیگار مضر اُست اینطور پاسخ خواهید گرفت کـه «دکترها هم مودهای مدرن استفاده می *کن* خودشان سیگارمی کشند!» جامعه ایرانی، وارد دنیای مدرن شده . است. مدلول این سخن، این است که تعداد یعنی این یک دلیلشایعمیان

خشى، كشيدن آن است وبخشى، باهم كشيدن آن يعنى باهم بيرون رفتن و باهم قليان كش و پر کردن اوقات فراغت و در کنار هم بودن. شـ فُیلُم دیدن را در نظر بگیرید، متوجه می شــوید که ، ما پنج نفر در کنار هم ه یار را هر کدام تنها می بینیم. ممکن است که در مورد فیلم باهم صحبت کنیم، اما فیلم دیدن یا کوه رفتن، یا رستوران رفتن، عملی است که در خود، ر میں سفت «جمعی» را ندار داما قلیان کشیدن، محمل ربهانهای اســت که افراد در کنار هم جمع بشــوند، و بهانهای اس . . نابراین کشیدن آن لنت دارد؛ در کنار دیگران قلیان نشیدن هم بخش دیگری از لنت آن است. زیان قلیان، آتی است و خیلی دیر خود رانشان می دهد. افراد می گویند که همن اکنون جوان هستم و خیلی زمان زیادی باقی مانده تامشکلی برای من پیش بیاید. ر صرب کا این می این کا در حال پیشــرفت است و سرطان در حال مداوا شدن، لذا احتمالا تا زمانی که زیان قلیان بخواهد به من برسد، داروی آن کشف شده است.» فراد یک محاسبه البته نادرست دارند و می گویند که نفع اين عمل، الان است و زيان آن احتمالا در آينده این دلیل می توان اُز زیان آن صرف نظر کرد می خواهو نگویو که این کنش ، خیلی غیر منطقه سی عرصها بوریم در این حسن سیای میردستی نیست؛ می توان برای آن دلایل منطقی و عقلاتی پیدا کرد، البته آن دلایل زیرســوال است. من عقلانیت را عمل منطقی و عقلانی است. به این می گویند «عمل

افراداست.لذتسیگاروقلیان،آنیاست.لذتقلیان،

ی گفتند قلبان کشیندن برای مردها، باز گشت به سنتاست.دلیلاینباز گشت به س در حالی که همه ابعاد زندگی مامدری شده است. نه من نمی پذیرم که همه ابعاد جامعه ایرانی مدرن شده باشد ما از وسایل تکنولوژیک و مدرن استفاده می کنیم، اما آیاً واقعاً فرهنگُ آن پدیده یا وسایل نیز آمده است؟ خیلی وقتها پاسخ، منفی است. در مشاهداتی کهان فت و آمدافراد، انندگی کردن آنها و سبسواریهای افراد در بازارهای آن زمان می بینید،

تفاوتی بارفتار افراد در جامعه امروز نمی بینید می خواهم بگویم که یک دوره، حدود ۵۰سال، در جامعه ایران قلیان وجود داشت، اما جوانان جامعه ما در جامعــه ایرانی و در چنددهه اخیر، معاشــرت ما در جامعه ایرانی و در چندندهه اخیر، معانسرت (Association) محدود شده است. یعنی شما می خواهید که باهمباشید،باانواع اما واگر هامواجهید چه در خیابان رفتن، چه کوه، رستوران، کافی شاپ و سفنایی وجــود دارد که می تواند بــه نوعی برای ر می کرد. شما مشکل ساز باشد. منظور من فعلا همجنس است و با جنس مخالف کاری ندارم. قهوه خانه یکی از مكان هايى است كهاز گذشته وجودداشته ومحلى براى دورهم جمع شدن به حساب مى آيد. حالا اين قهوه خانه، با شــکل جدیدش و با عرف جدید جامعه برانی، بـــا امکانات کنونی جامعه ما اضافه شـــده که بى تواند تاانداز ماي،موجب معاشر تافرادو دوستان با یکریگر شود.این کنار هم جمع شدن، بسیار متفاوت از باهم سینما رفتن است. در سینما شما باهم به ـینمامیروید،امادر تاریکیمینشــینیدوفیلم میبنید و در واقع، باهم بودنی وجود ندارد. در حالی که وقتی به قهوه خانه رفتن و قلیان کشیدن، اینگونه نیست. «با هم بودگی» را در خود دارد. به نظر من، مرده ایران و خصوصا جوانان ایرانی، این قهوه خانه و قلیان کشیدن را کشیف کرده اند، یک فضای تازه که می توانند در کنار هم بنشینند و باهم باشند و لذت ی ... ببرند مافضای قهوه خانه رااز قبل داشته ایم، باامکانات جامعه ایران ساز گار است، معمولاتک جنسیتی است، مشكلي نُداردواً; غُربههمواردُنشده است؛ لذاراحت پذيرفته شدهوباجامعه سازگار است.

پیرت ساوره بست سر طرحت بنابراین، دوره فترتی وجود ندارد. این سنت بوده است، اما دوباره زنده و احیا شده است و اینبار، چوانان طبقه متوسط و بالای متوسط نیز به قلیان رو نبوده، اما اخيرا بهوجود آمده است. به اين معنى، بر پدیدهای تازهاست.

امان الله قرا یی مقدم در گفت و گو با «شهر وند» مطرح کرد:

معضل اوقات فراغت درايران

طـرح نـو |قليـان كشـيدن يكـي از سرگرمیها، تفریحات و وسیلهای برای پر کردن اوقات فراغت بسیاری از ایرانیها بهویژه جوانان است. شاید بتوان گفت ایرانیها دست کم یک بار کشیدن قلیان را امتحان کر دهاند. در هر محلهای ین در چند قلیان سـرا و قهوه خانه وجــود دارد که همیشــه داخلش پر از آدمهایی است كه در فضاى پسر از دود و همهمه و قل قل قلیان مینشینندووقت خودراباپکزدن به قلیان میگذرانند. قلیانی که دست به دست می چرخد تازمانی که سرخی زغال به خاکستر تبدیل شودو چای قوری هم ته بکشد. استکانهایی کمرباریک و نعلبکیهای طرح ناصرالدین شــاه، قندو خرما و نبات هم همراه همیشــگی قلیان است. برای قلیان کشهای حرفهای این کار از حالت تفریح و وقت گذرانی خارج د کسانی که حتی برای آداب و حرمت هم قایل ه و هســتـــ قلیان کشـیدن آداب و حرمـت هم قایل هســتند؛ مثلا این که شــلنگ قلیــان را نبايد كامل باز كرديا اين كه با زغال قليان بگار روشـــن کرد. به هیسچ وجه نباید س حینی از ایرانی ها سنده است. بخسی نه نه تنها فایده ای بر ایشان ندار دبلکه نوعی خودکشی تدریجی به حساب می آید. در این پرونده در نظــر داریم افزایش گرایش مردم به قلیان را از منظر جامعهشناسی بررسی کنیم. آیا جامعه ایرانی به بهانه قلیانبهسمتوقت گذرانیهای یحاصل وفراغت بطالت گونه پیشمی رود؟امانالله قرایی مقدم، جامعه شناسی است که معتقد است قلیان ابزاری بود که در زمان قاجار توانس شاجنا ت نوعی جد در ایران ایجاد کندولی تعبیض بعسطی در ایران ایجاد کندولی گرایش زیاد این روزهای مردم بهویژه جوانان به کشیدن قلیان بیشتر به نبود امکانات برای تفریح و سرگرمی در کشور برمیگردد این گفت و گورا در ادامه می خوانید.

اگربخواهیمنگاهیجامعهش قلیان در ایران داشته باشیم، شاید بهتر باشد اول بدانیم قلیان از نظر تاریخی چه جایگاهی

در جامعه ایرانی داشته است؟ از نظر مردم شناسی، قلیان، تنباکو، پیپ، سیگار و چپق ریشه در آمریکای جنوبی دارد؛ از

نظر مردمشناسی برخی از رفتارهاریشه فرهنگی در کشورهای خاص و مردم آن می آید و چتر از کشورهای آسیای جُنوب شرقی. قُلیان یا بــه عبارتــی تنباکو هم ی با سبرسی سب و سی ریشه در آمریکای جنوبی دارد؛ همین وسیله در ایسران سسرآغاز یک نوع ۔ ری حرکت اجتماعی، سیاسی و فرهنگــی بود؛ بــه دلیل اين كــه واقعــه تنباكويك نوع همبستگی اجتماعی، اتحاد و مخالفت در

درعين حال كهاز نظر سلامتي مضراستوخانمان برانداز ^{*} سیر سیر و دروازه ورود به اعتیادهم می تواند باشد؛اماهمین وسیله توانست نوعی انقلاب ر ... اجتماعی رادر جامعه به وجود آوردوزمینه رامساعد کند که بردم بتوانند دولت قاجاررا . فروبريزند میم گیریهای حکومتهای خودکامه را

قلبان از زاو بەسباسى

رادر جامعه به وجود آورد.

مساًله اوقات فراغت را در ایراُنُ بررسی کنیم. تلویزیون کهبرنامههایش جذابیتی ندارد،جوانان در کشور مطرح کردو باعث شد به تدریج مردم بفهمند اگر متحد باشند می توانند کاری انجام جایی برای شادی و نشاط ندارند، موسیقی دهند. قلیان ایزاری بود که توانست یک حرکت بیپی بردی سده است؛ دختر و پســر باید چه زیرزمینی شده اســت؛ دختر و پســر باید چه بکنند؟ یا خیابانگردی می کنند یــا در کافهها اجتماعي يا انقالاً باجُتماعي رامطرح كنداز نقلاب مشروطيت وبهتدريج تحركات اجتماعي . و قهوه خانه ها می نشینند و وقت می گذرانند. بازار هم برای این کار مساعد است و دخانیات دیگر.قلیان از زاویه سیاسی توانست یک جنبش اجتماعی را در جامعه به وجود آورد. در عین حال که از نظر سُسلامتی مضر است و خانمان برانداز و دروازه ورود بـه اعتیاد هم می تواند باشـد؛ اما بحدودیت قانونی هیم ندارد؛ حتیی امروز در سطح شهر مغازههایی هستند که فقط قلیان و ر رزر رزر کرد ... همین وسیله توانست نوعی انقلاب اجتماعی را در جامعه بهوجـود آورد و زمینه را مسـاعد کند که مردم بتوانسد دولت قاجار را فرو بریزند متعلقاتش رامح فروشند علاوهبر بازار، کنترل و نظارتی هم بر این صنف وجودندارد.قانون نمی تواند جلوی کار این مراکز رًا بگیرد. بهطور کلی غنی نبودن اوقات فراغت جوانان اعماز دختر و پسر، آنها را به قهوهخانهها وانقلاب مشـروطیت بهوجود آیــدو به تدریج مجلس شورای ملی و قانون اساسی مشروطه. مى كشاند كه كنار هم بنشينندو وقت خودرا به بااین حال به نظر من نوعی مرحله سینوسی یا حرکت دوری را در ایران به وجود آور دولی به هر

صورت از نظر جامعه شناسی سیاسی می توانیم بگوییم قلیان و تنباکو نوعی فکر جدید در جامعه ما ایجاد کرد که منجر به انقلاب نکشندوگپی الکی نزنند پس چه کار کنند؟ تلویزیون که وضعیتش مشخص و تغییرات اجتماعی دیگری در سبک و روش زندگی و برداشت اجتماعی ؛ ماهواره هم چقدر نگاه كنند! مراكز تفريحي هم كه وروس رد کی در از زندگی شد. البتـه همان طــور که اشــاره خیلی محدود است. پس همین می شود که قلیان سراها پر از جوانانی می شـود که در کردم از نظر فرهنگشناسی معرض أسببهاي احتماعه مردمشناسی، تنباکو از مریکای جنوبی

قلیان؛حساسسازیواقعی

وساده ترین و در دسترس ترین تفریح برای جوانها. در چنین شرایطی صنفی هم کسه در این زمینه مشغول است تلاش می کند که از هزینههای آن بکاهد تا میزان کسانی که از آن استفاده میکنند

بحث بعدي , واج قلبان تقليد و الگو و مدل سازي .

كهباجمعى براى تفريح بيرون بوده وقليان كث استبهاويك تشخص ونوعى عزت نفس اجتماعي

ی زاویه دید دیگر این اســت که مــا فعال روید بین سیم بی سست سیم در روید نیاد با آگادسازی و گرمنگسسازی را کم انجام داده این دلایل باید توجه کرد که قلیان در سنت و فرهنگ ما آسیایی ها مرسوم بوده و شاید برای خانوادها خیلی هم مهم نیاشد و مثلا بدرو پسری کنار هم بنشینند و قلیان بکشند یا در

قلیان در بریج و فرهنده ما بوده واز طرفی سبب به آن بازدارندگی و ممانعت خاصی نشده و اکثریت جامعه قضیه را منفی و بد نمی بینند و قتی دور هم جمع می شوند قلیان به آنها حس خوبی می دهدیا حس خوبشان را تقویت می کند. عاملی مثل قلیان تداعی گرچیزهای خوب است.

شود كهبايدبراى مقابله بااين موضوع چه اُقداماتی انجام شود؟ به نظر پاسخ این است که کاری که باید در این زمینه انجام شود، آگاهسازی مصرف كننديااز مصرف أن دست بكشند.

مهمانیهای رسسمی قلیانی هم به راه باشد. چون قلیان در تاریخ و فرهنگ ما بوده و از طرفی نسبت

قلیان می تواند یک زمینه ارثــی ناخوداً گاه و بار فرهنگی برای مردم ما داشــته باشد. گاهی اوقات چیزهایی برای ما ذاتی است و گرایش به صورت ا پ"ر ناتی نسبت به آن وجـود دارد. فقط هم مختص ایران نیست و در آسیا به طور کلی گرایش به مصرف تنباكو و موادمخدر در مقايسية با مشروبات الكلي ر بوده و هسـت. در بحث قلیان چون کاملا فرهنگی وبومی بوده،به نظر می رسدگرایش بیشتر

ر می از می را مقابل برخوردهای غیرواقعی وحساس سازی در مقابل برخوردهای غیرواقعی ست. یک جوان که تفریح وامکاناتی ندارد و فضا هم برای او طراحی شده نیست که مثلا به کمپ رار دوی خوبی برود، چه کار می کند؟ لذا فقط باید حساس سازی و آگاهسازی، آن هم از نوع واقعی آن صورت گیرد.این آگامسازی فقط بایداثرات واقعی را ررد ۔ یہ رکا ہے۔ نشان بدھد تا خود جوانھا انتخاب کنند کہ آن را